

СТАНОВИЩЕ

КАДЕМИЯ НА БЪЛГАРИЯ	ИСТОРИЧЕСКИ ИЗСЛЕДВАНИЯ
№ 568	дата 08.08.2017
Исторически изследвания	2017 г.
факс: 02/ 670 21 91	

на доц. д-р Сашка Миланова от Института за исторически изследвания, при БАН за научната продукция на гл. ас. д-р **НАДЯ ДИМИТРОВА ФИЛИПОВА**, единствен кандидат в конкурса за академичната длъжност „доцент“, обявен в „Държавен вестник“, бр. 25 от 24 март 2017 г. от Института за исторически изследвания при БАН, по професионално направление 2.2 История и археология, научна специалност 05.03.06 История на България (История на българската външна политика в Близкия Изток след Втората световна война до началото на XXI век) за нуждите на секция „История на България след Втората световна война“.

Надя Филипова е дипломиран магистър по история в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ (1995г.). В периода 2004-2007г. тя работи като редовен докторант към Института по история на БАН, а през 2008г. придобива научната степен доктор (PhD) след успешна защита на дисертацията „Политиката на България към Египет, Сирия и Ирак/средата на 50-те – средата на 70-те години на XX век“. Надя Филипова от 2009 г. е асистент към Института за исторически изследвания, а от 2011г. е главен асистент. През 2017 г. е назначена за научен секретар към Института за исторически изследвания. Преподавателската дейност на Надя Филипова включва водените от нея курсове като хоноруван преподавател в бакалаварски и магистърски програми на катедра „Арабистика“, ФКНФ, СУ „Св. Климент Охридски“ в периода 2014-2017г.

Представените по конкурса документи в хартиен вариант и на електронен носител съответстват на изискванията ЗРАСРБ, Правилника на МОН за приложението на цитирания закон, както и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в ИИСТИ.

Надя Филипова участва в конкурса с монографията си „**България и Сирия в „Ерата Асад“**“. С.: Изток-Запад, 2017г., 522с. , като се прилагат и 16 статии и студии изследващи отношенията между България и Арабския свят.

Хабилитационният труд е разработен в структура: увод, три глави, заключение и библиография. Хронологически първите две глави обхващат периода на Студената война, а в последната се обобщават настъпилите промени в международните отношения през последните 25 години, като се достига до 2016 г.

Монографията е написана въз основа на първостепенен, неизползван в научно обръщение документален материал, което придава значима изследователска стойност

на разработката. Библиографията е изпълнена с българска и чужда научна литература, което е важен показател за историографската информираност на авторката.

Проблемите в Близкия Изток са и регионални, и геополитически. В хода на тяхното изясняване Н. Филипова съумява да балансира текстовата конструкция, за да изпъкнат акцентите, свързани със Сирия, която е и обектът на изследване. В изложението аргументирано се потвърждава, че България провежда своята външна политика в съответствие с политическите договорености със Съветския съюз, с определените от него принципи и насоки на външнополитическа дейност на съюзниците.

В изследването авторката разширява и задълбочава научните си проучвания върху блискоизточните кризисни процеси, засяга вътрешноарабските противоречия с присъщата им регионална специфика, опитва се да обясни причините за техния етнорелигиозен, националистически и политически сблъсък, както и различията им за начините на противопоставяне на Израел. В целия конгломерат от идеи, политики и действия на арабските държави тя успява да открие геополитическите претенции към Близкия Изток на СССР, подпомогнат от съюзниците си, и на САЩ заедно с бившите колониални западни държави. Д-р Филипова разкрива намеренията на българското правителство да изгради добри отношения с арабските лидери, за да съчетае съюзническите си отговорности с националните ползи от взаимноизгодно сътрудничество със страните от Близкия Изток.

Хабилитационният труд на Н. Филипова внася съществен принос в разработване на арабската проблематика с цялостно сравнително изследване на политическите позиции на България и Сирия по главните блискоизточни проблеми в периода на управление на Хафез и Башар Асад. В същия контекст за първи път се разглеждат българо-сирийските политически и икономически отношения. Анализира се подхода на двете държави по развоя на вътрешнополитическата обстановка в Ливан. Н. Филипова обосновава тезата, че взаимноизгодните българо-сирийските политически връзки през 70-те и 80-те години се поддържат от София с мотиви за постигане на определени стопански цели.

Въз основа на богат документален материал и изследвания на български и чужди автори за Сирия, Близкия Изток и международните отношения след края на Студената война и до наши дни се изясняват политиките на България и Сирия за изход от политическите кризи в региона.

В монографията авторката разкрива социалния модел на формиране на ислямската неофундаменталистка опозиция в Сирия в края на 70-те и началото на 80-те години на XX век.

Критичните ми бележки към труда са само в една посока – стилът на писане. Изложението се затруднява на места от тежки фрази, дълги изречения. Опитът да се избегнат повторения, понякога води до неясноти. Посочените бележки не накърняват приносния характер на монографията, която внася в научно обръщение богат на факти документален материал и предполага широкото му използване от изследователи, студенти и по-широк кръг читатели.

Българската външна политика и икономическите отношения с държавите от региона на Близкия Изток е дългогодишна изследователска цел на Надя Филипова, което е видно от представените статии и студии за конкурса. Конкретно изражение на нейните усилия е намерението ѝ да детайлизира българо-арабските отношения по отделни държави. Тя разглежда изработването на цялостна външнополитическа и външноикономическа стратегия на България спрямо арабските страни. Авторката обръща внимание на палестинския въпрос и арабско-израелския конфликт, откроява значението на Ливан за българската външна политика, изяснява икономическия интерес на България от търговската договореност с арабския свят.

Д-р Филипова прави анализ на българските стопански инициативи в годините на Студената война в Близкия изток - износ на оръжие, енергийно сътрудничество и осъществяване на нови икономически дейности, създаване на смесени дружества и банкови институции. Разглежда в сравнителен план успехите и проблемите по осъществяване на българските търговски приоритети - разширяване на териториалния обхват, обема и формите на българската стопанска дейност в Арабския свят. Същевременно, проучвайки и по-широки български инициативи в развиващите се страни, се прави принос към обосноваване на тезата за трайно поддържане на конкуренция между държавите от социалистическия блок на тези пазари, въпреки стремежа на СССР да поддържа сътрудничество с политически мотиви и централизирани решения в рамките на Съвета за икономическа взаимопомощ.

В изследванията си по българо-арабските политически отношения Н. Филипова разяснява българските външнополитически оценки и подходи при нарастване на напрежението по линиите на арабско-израелското противопоставяне от средата на 60-те години насетне.

Съществен принос се прави с изясняване развитието на българската външнополитическа линия по отношение на палестинското съпротивително движение и решаването на палестинския въпрос в периода на Студената война.

Д-р Н. Филипова участва в четири големи проекта, в множество научни форуми с национално и международно значение, което я прави разпознаваема в научното пространство.

Представената монография и приложени научни трудове имат съществен принос и са в достатъчна степен основание да предложи на Научното жури и Научния съвет на ИИст.И да бъде одобрена кандидатурата на гл. ас. д-р НАДЯ ДИМИТРОВА ФИЛИПОВА за заемане на академичната длъжност „ДОЦЕНТ“ по обявения конкурс.

08.08.2017г.
гр. София

доц. д-р Сашка Миланова